

Нарушения в договори на стойност 127 000 000 лв. е констатирал вътрешният одит на МТИТС при проверка на „БДЖ” ЕАД за период от две години – 1 януари 2007 г. до 30 септември 2009 г. Нарушенията са от несъбрани вземания, нарушения на договори по ЗОП, както и платени, но не доставени активи. Проверени са получените и разходвани субсидии, направен е анализ на финансово-икономическото състояние на дружеството, проверени са 37 процедури за възлагане на обществени поръчки. В половината от тях /19 на брой/ са установени нарушения на ЗОП и НВМОП

Одитът беше извършен в съответствие със Закона за вътрешния одит в публичния сектор, Наръчника за вътрешен одит, Етичния кодекс на вътрешните одитори и стандартите за вътрешен одит.

В резултат на извършените от одиторският екип проверки беше установено:

1. При проверката на получените и разходвани субсидии във връзка с Договора за извършване на обществени превозни услуги със железопътен транспорт се констатира:

- При извършените данъчни ревизии, ръководството на „БДЖ” ЕАД не е предприело необходимите действия за възстановяване на не дължимо внесен ДДС в особено големи размери - 35 377 166,64 лв. за периода от 01.01.2005 г. до 30.04.2007 г.;

- Подписани са споразумения за прихващане на дължими суми по ДДС за възстановяване, срещу изискуеми и ликвидни вземания с „БДЖ - Пътнически превози” ЕООД, „БДЖ - Товарни превози” ЕООД и „БДЖ -Тягов подвижен състав (Локомотиви)” ЕООД общо в размер на 11 314 889,23лв., без да са приложени документи и да са доказани посочените вземания;

- Допуснато е относително неравномерно разпределение в графика за получаване на субсидията по месеци през годината (по-малък размер за четвърто тримесечие), което създава рискове за нормалното функциониране на субсидираната дейност, ако в края на годината не се реализира бюджетен излишък, което е възможно следствие от финансовата криза;

- Въпреки ежегодното увеличение на размера на утвърдената и предоставена субсидия и компенсации, се запазва относителния им дял в покриването на загубите от дейността - пътнически превози, обект на ЗОУ, което е индикатор за изпреварващи темпове на нарастване на непроизводителните разходи, отразени подробно в пунктове 3 и 4 от доклада.

2. От извършеният анализ на финансово-икономическото състояние на дружеството за периода от 01.01.2007 г. до 30.09.2009 г. се установи:

- През 2008 г. е отчетен финансов резултат от дейността - загуба в размер на 9,1 млн. лв., което е влошаване на същия спрямо предходната година с 33,3 млн. лв. Реализираната загуба е основно от намалението на приходите общо с 4,2 млн. лв. и увеличението на разходите с 31,4 млн. лв. За деветте месеца на 2009 г. се запазва тенденцията на влошаване на финансовите резултати от дейността, като реализираната загуба към 30.09.2009 г. достига 44,3 млн. лв., или нарастване с близо пет пъти спрямо загубата за цялата 2008 година;

- Отбелязва се тенденция на нарастване на дългосрочните задължения, като към 31.12.2007 г. те са били 207,6 млн. лв., а към 30.09.2009 г. достигат 554,5 млн. лв., или увеличение с повече от два пъти за една година и девет месеца;

- Разходите за работни заплати и съответните осигурителни вноски са нараснали през 2008 г. с 22,7 млн. лв. спрямо предходната 2007 г., независимо от намалението на

средносписъчния брой на персонала на групата с 3,2%. През 2008 г. са увеличени работните заплати на два пъти с по 5% при договаряне между страните по КТД.

На фона на отрицателните финансови резултати, увеличението на разходите за работни заплати и осигуровки е в пълно противоречие с пазарните механизми и показва явно необвързване на нарастването на трудовите възнаграждения с постигнатите финансови резултати от съответната дейност. Създават се сериозни затруднения при осигуряването на средства за работни заплати и тяхното редовно изплащане;

- Не са използвани възможностите от намалението на обема извършени превози през 2008 г. и деветте месеца на 2009 г. за намаляване на неизползваните отпуски и освобождаване на средствата, начислени върху тях;

- Няма съществена промяна при снабдяването с документи за собственост на притежаваните ДМА – земя(терени) и сгради, като към 30.09.2009 г., за 104 броя от цитираните активи с балансова стойност общо в размер на 3 210 хил. лв. дружествата от групата нямат документ за собственост;

- Инфраструктурните такси са високи, спрямо същите в другите европейски страни и не осигуряват адекватни условия за ползване на железопътната инфраструктура, като особено негативно влияние за „БДЖ” ЕАД група, оказва ниската скорост на движение и затрудненията, свързани с ремонти на инфраструктурата, което налага допълнителна организация за трансбордиране на пътниците и е предпоставка за закъснения и отлив от ползването на железопътния транспорт, отразени подробно в пунктове 1 и 2 от доклада.

3. От проверените от одиторския екип 37 бр. процедури за възлагане на обществени поръчки по реда на ЗОП и НВМОП се откриха нарушения и пропуски при 19 от процедурите по-съществените от които са:

- При три от процедурите се установиха груби нарушения, допуснати от назначените комисии за оценка и класиране на участниците при провеждане на договарянето и класирането на участниците, които са довели до опорочаване на процедурите в това число и незаконосъобразно решение за избор на изпълнител;

- При две от процедурите, на етап сключване на договор се установи, че са взети решения на СД довели до разходване на средства общо в размер на 837 230,60 лв. без ДДС в повече от вече договорените суми за същите обекти на обществени поръчки;

- При осем от процедурите се установи, че е налице разделяне на една обществена поръчка на няколко по-малки, което е нарушение на чл. 15, ал. 6 от ЗОП;

- При избора на вида на процедура в три от процедурите е извършено нарушение на чл. 85 от ЗОП, като в решението за откриване на процедура не е посочен мотива за избора на този вид процедура, а при една от процедурите вида на същата е избран без основания и в нарушение на чл. 103, ал. 2, т. 7, букви „а” и „б” от ЗОП;

- В една от процедурите е извършено нарушение на чл. 32 от ЗОП, като възложителят е задал конкретни изключително специфични, ограничителни и дискриминиращи технически изисквания.

От извършените проверки на процеса на провеждане на обществени поръчки в дружеството, освен конкретните нарушения могат да се направят и следните изводи:

- Въведените Правила за подготовка и провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки в „БДЖ” ЕАД не са актуализирани с последните съществени изменения на ЗОП, НВМОП и ППЗОП, в сила от 01.01.2009 година;

- Поради тежкото финансово състояние на дружеството, не всички сключени договори са обезпечени финансово, което носи риск от забавяне на плащанията и е предпоставка за претенции на изпълнителите за плащания на лихви за забава и други обезщетения, предвидени в договорите;

- Прави впечатление неизползването в практиката на открити процедури и открити конкурси, като най-прозрачни и широкодостъпни видове процедури при възлагането на обществени поръчки, както и че при преобладаващата част от процедурите на договаряне, не са постигнати по-изгодни за възложителя цени, което не потвърждава изложените мотиви при избора на този вид процедури;

- Поради високия процент на процедурите, при които се установиха нарушения и пропуски, спрямо обема на извадката и в предвид значителния обем проведени процедури за възлагане на обществени поръчки в дружеството в рамките на 1 година, одиторският екип изразява мнение, че всички проведени процедури (извън проверените) за възлагане на обществени поръчки през 2008 г. и 2009 г., следва да бъдат обект на проверка от вътрешния одит на дружеството и при необходимост със съдействието на контролни органи от МТИТС, отразени подробно в пункт 5 от доклада.

4. При извършената проверка се установи, че въведените и функциониращи системи за финансово управление и контрол в „БДЖ“ ЕАД не са адекватни с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор. Липсва изградена система на предварителен контрол за законосъобразност при поемането на задължения и извършването на разходи. Разработените и действащи вътрешни правила, инструкции и правилници не са организирани в единна система, отразени подробно в пункт 8 от доклада.

5. Извърши се проверка на дяловите участия, акции и съучастия на „БДЖ“ ЕАД в търговски дружества, при която се налага извода, че няма убедителни доказателства за потребността, ползите и перспективите от тези участия в повечето от дружествата, отразени подробно в пункт 7 от доклада.

5.1. При проверката на изпълнението на Анекс №12 от 15.06.2007 г. към Договор №370-10522/LS от 01.04.1998 г. сключен между „БДЖ“ ЕАД и „БДЖ-Кончар“ АД за капитален ремонт и модернизация на 6 бр. ел. локомотиви се констатира:

- От договорените 6 бр. локомотиви един е завършен и пуснат в експлоатация, а останалите 5 престояват в ремонт повече от 2 години, поради неизпълнение на задълженията на „БДЖ“ ЕАД да освободи от митническо складиране от митница София, доставените за ремонта части на обща стойност 1 070 421,08 EUR, за които е дължима сума митни сборове общо в размер на 461 420,97 лв., както и не навременно провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки за осигуряване на необходимите резервни части от български доставчици;

- Не са предприети действия от „БДЖ“ ЕАД за продължаване на договора за наем от 17.05.2004 г. с „БДЖ-Кончар“ АД и начисляване на дължим наем за ползване на хале „РЕМИЗ-Г“, за периода от 17.05.2007 г. до 01.06.2008 г. в размер на 371 242,32 лв. с ДДС;

- Не са предприети ефективни действия от ръководството на „БДЖ-ТПС (Локомотиви)“ ЕООД за събиране на дължимия наем към 31.12.2009 г. общо в размер на 503 401,94 лв. от „БДЖ-Кончар“ АД по договор от 30.10.2008 г., отразени подробно в пункт 7 от доклада.

5.2. Със сключените договори между „БДЖ“ ЕАД, „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД и „БДЖ-Булвагон“ АД за възлагане рециклирането на 40 бр. пътнически вагони е извършено заобикаляне на закона. „БДЖ“ ЕАД не е провело процедура за възлагане на обществена поръчка при наличие на основания за провеждането на такава, а е възложило изпълнението с договор на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД, което не притежава техническите възможности за извършване на подобна услуга и същото е „превъзложило“ с договор изпълнението на „БДЖ-Булвагон“ АД като свързани лица. Съгласно разпоредбите на чл. 120а, ал. 2, т. 1 от ЗОП, договора е нищожен, отразени подробно в пункт 7 от доклада.

6. При проверката на изпълнението на сключения Договор № ЮД223/19.11.2008 г. между „БДЖ“ ЕАД и „Arwex“ AG, Швейцария за доставка на до 30 бр. спални вагони се установи:

- Към 31.12.2009 г. са платени общо 13 773 300 евро, или 85% от стойността на договора срещу което са получени само 12 бр. спални вагони и 2 бр. за резервни части от общо договорените 30 бр. плюс 3 бр. за резервни части. Остатъка за плащане по договора е в размер на 2 463 802,20 евро;

- Няма валидна банкова гаранция за изпълнението на оставащата част от договора и няма фиксирани срокове за доставката им, като са ограничени правните възможности за въздействие върху изпълнителя по отношение на срокове и качество на оставащите за доставка вагони, отразени подробно в пункт 9 от доклада.

Описаните слабости, грешки и нередности са оценени в зависимост от риска, който носят за постигане целите на одитираната дейност.

С оглед предприемането на мерки от ръководството за отстраняване на установените грешки и недостатъци, одиторският екип формулира препоръки, детайлно описани в т. III Таблица с препоръки за подобряване на одитираната дейност/ процес, от одитния доклад.

Изпълнението на препоръките и отстраняването на грешките и недостатъците следва да се осъществи, като за целта бъде разработен и одобрен план за действие съгласно заповед №РД-18-13/19.02.2010 г. на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Ръководител на вътрешния одит:
/Гергана Алексиева/

Държавен вътрешен одитор:
/Георги Георгиев/